

ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಗೀರಥ:
ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಠೆ

ಶಿವರಾಜ ಶಾಮರಾವ

ಮು. ಕೊರಡಂಪಳ್ಳಿ ತಾ. ಚಿಂಚೋಳಿ
ಜಿ. ಕಲಬುರಗಿ.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/12/shivraj-shamarava/>

ABSTRACT:

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಸತ್ಕಾರಗಳ 'ದಾಖಲೆ' ಸಮಾಜವನ್ನು ಧ್ವಂಸಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ದಾರಿ ದೀಪವೂ ಹೌದು; ತೋರು ಬೆರಳೂ ಹೌದು. ಕಾರಣ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ, ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದವರಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಮ್.ಎಸ್.ಲಠೆ ಒಬ್ಬರು. ಸರಳ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೇ ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಲಠೆ. ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಪ್ರೇಮಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ನೂರಾರು ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನೇಹಜೀವಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದವರು. ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು. ಅವರು ಬರೆದ, ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ನೂರು ದಾಟುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಗೀರಥ ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಠೆ ಅವರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರ ಪರಿಚಯ ಕುರಿತ ಲೇಖನ ಇದಾಗಿದೆ.

KEY WORDS:

ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಒಡಮಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟು.

ಸರಳ ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ದಕ್ಷತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಗೆ ಹೆಸರಾದ ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಲಠೆ ಅವರು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ, ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಗದಗ ಮತ್ತು ನಿಪ್ಪಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು. ನಂತರ ಅವರು ಗುಲಬರ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರದ ಕನ್ನಡ

ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ 1972ರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು, 1992ರವರೆಗೆ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದರು. ನಂತರ ಅವರು ಕಲಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿ, 2007ರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು.

ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದು ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ಹೋಗಿದ್ದವರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಹೆಸರು ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಪ್ಪ ಲಠೆ ಅವರದ್ದು. ಜಾನಪದದ ವೈವಿದ್ಯಮಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿ ಕುಡಿದು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಸಾಧನೆಗೈದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿಪರುಷ.

ಜನನ: ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಠೆಯವರು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಾದ ಮುತನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 12-04-1932ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಶಿವಪ್ಪಾ ತಾಯಿ ಬಸ್ಸಮ್ಮ. ಅವರಿಗೆ ಮೂವರು ಸಹೋದರಿಯರು. 4 ಜನ ಸಹೋದರರು. ಅವರದು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೈತ ಕುಟುಂಬ. ತಂದೆ ಶಿವಪ್ಪ ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಕೊನೆಯ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಠೆಯವರ ಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಮದುವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಾವೇ ನಿಂತು ನೆರವೇ ರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮತಿ ಚೆನ್ನಾಂಬಿಕಾ ಅವರು ಎಂ.ಎಸ್.ಲಠೆಯವರ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿ. ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬ ಮಗ. ಮಗ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಬುರಗಿಯ ಪೂಜ್ಯ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಪ್ಪಾ ಇಂಜಿನೀಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ.ಎಂ.ಎಸ್. ಲಠೆಯವರು ಒಕ್ಕಲುತನದ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದ ರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗದ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಲೆ ಬೆಳೆದರು. ಅವರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಹುಟ್ಟುರಾದ ಮುತನಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುತನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿಬಾಗೆವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ, ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರದ ಜಿ.ವಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದರು. ನಂತರ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಬಡತನ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವರ ತಂದೆಯವರು ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಶಾಲೆ ಬಿಡಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಆದರೆ ಮಗನ ಓದುವ ಹಠ ಕಂಡು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕಳಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಮನೆಯ ಕಡೆ ಬಡತನ ಇರುವುದ ರಿಂದ ಮನೆಯ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಕಲಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ

ಪಡೆದರು.

ಕಾಲೇಜು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಚಾಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಲಠೆಯವರು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದರು. ಓದಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಅವರು ಭಾಷಣ, ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನಟನೆ, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜಿನ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲಠೆಯವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ 1959 ರಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿ ಮುಗಿಸಿದರು.

ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ: ಬಿ.ಎ. ಪದವಿ ಮುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಮಯವನ್ನು ವೃಥಾ ಮಾಡದೆ ತಾವು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ ಜಿ.ವಿ. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ಆದರೆ ಲಠೆಯವರಿಗೆ ಓದುವ ದಾಹ ತೀರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಟುಂಬದ ಬಡತನದ ಕಾರಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಲಠೆಯವರು ಜಿ.ವಿ. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲಿರುವಾಗ ನಾಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ ಮತ್ತು ಡಾ. ರಂಶ್ರೀ ಮುಗಳಿಯವರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವರ ಸಲಹೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರದ ಮೂಲಕ ಸಾಂಗ್ಲಿಯ ವಿಲ್ಲಿಂಗ್ಟನ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ 1961 ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಮುಗಿಸಿದನಂತರ ಗದುಗಿನ ಜಗದ್ಗುರು ತೋಟದಾರ್ಯ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದರು.

ಒಂದು ವರ್ಷ ಅರೆಕಾಲಿಕ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ 1962 ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ (1963 ರಲ್ಲಿ) ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಸುಮಾರು 7 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ “ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಮತ್ತು ಕಾರಿಕಾಲಮ್ಮ: ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ,” ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಿದರು. 1964ರಲ್ಲಿ ನಿಪ್ಪಾಣಿಯ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಹೋದರು. ಮುಂದೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮುಗಿದ ನಂತರ 1971 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರೆಂದು ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ನಂತರ (1972) ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ನೂತನವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು.

ಕಲಬುರಗಿಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಲಠೆಯವರಿಗೆ

ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹುದ್ದೆ ದೊರಕಿತೆನಿಸಿತು. ಮುಂದೆ 1980 ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕಲಬರಗಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾದ ನಂತರ ಅನೇಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭಾಗಗಳು ತೆರೆದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗವು ತೆರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಲಠೆಯವರು ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಮುಂದೇ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಯಿತು. 1973 ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಏಳು ಜನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಡಾ. ಜಿ.ಬಿ. ಹೆಂಡಿಯವರು ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು, ಡಾ. ಎಂ.ಜಿ. ಬಿರಾದಾರ, ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ಕಿತ್ತೂರ ಡಾ. ಬಿ.ವಿ. ಮಲ್ಲಾಪೂರ ಡಾ. ಶಶಿಕಲಾ ಮೋಳ್ಳಿ, ಡಾ. ವಿ. ಶಿವಾನಂದ, ಡಾ. ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ ಇವರೆಲ್ಲರು ಲಠೆಯವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಯುತರು ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಪ್ರವಾಚಕ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ 1992 ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಆಗಿನ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಡಾ. ಎನ್. ರುದ್ರಯ್ಯ ಅವರು ನಿವೃತ್ತಿ ನಂತರವೂ ಲಠೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರಸಾರಾಂಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿ 1996 ರಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಮತ್ತೆ ಬಸವಾದಿ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದರು.

ಇವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬಳಗ ದೊಡ್ಡದು. ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ 6 ಜನ ಸಂಶೋಧಕರು ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯನ್ನು 10 ಜನ ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಗಡಿಯಾಚೆಗೂ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬಳಗ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ 60 ವರ್ಷ ಮುಗಿದಾಗ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು “ಸಂತುಷ್ಟಿ” ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಲಠೆಯವರ ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಬದುಕು-ಬರಹಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಸವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗೌರವ: ಲಠೆಯವರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ಆಶೆಪಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಅವರ ‘ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳು’ ಕೃತಿಗೆ ಇಳಕಲ್ಲ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಮಠದ ಗೌರವ ಪುರಸ್ಕಾರ ದೊರಕಿದೆ, ಎಸ್. ಆರ್. ಪಾಟೀಲ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ “ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ತಜ್ಞ” ಎಂದು ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಗೌರವಿಸಲಾಯಿತು. ‘ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಡಪುಗಳು’ ಕೃತಿಗೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ 'ಪ್ರಭುದೇವರ ಯಕ್ಷಗಾನ' ಕೃತಿಗೆ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಬಹುಮಾನ. 1984 ರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ.

1980 ರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸತ್ವ ಪ್ರಪಂಚದ ಮನ್ನಣೆಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಘನ ಸರ್ಕಾರದ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ "ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಒಂಬತ್ತನೇ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ" ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಮತ್ತು 1991 ರ ಬೆಳಗಾವಿ 'ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ' ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವು ದೊರಕಿದೆ.

ಪಿಯುಸಿ ಬೋರ್ಡ್, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸೆನೆಟ್ ಅಕಾಡೆಮಿಕ ಕೌನ್ಸಿಲ್, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು; ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬಸವಪಥ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ, ಮದ್ರಾಸ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಏಶಿಯನ್ ಸ್ಟಡೀಜ್, ಸ್ವರ ವಚನ ಸಂಪಾದನ ಸಮಿತಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗಾತಿ ಸಂಪಾದನ ಸಮಿತಿ, ಸಮಗ್ರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಜನಪದ ಕಲಾಮಹೋತ್ಸವ ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿ ನಾಡು ನುಡಿಗೇ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ ಅನನ್ಯ ಅನುಪಮ.

ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿತು ಕೊನೆಯಿಸಿರು. ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ 19-11-2007 ರಂದು ಸೋಮವಾರ 'ಜನಪದ ವೃತ್ತಿ ಗಾಯಕರಾದ ಗೊಂದಲಿಗರ' ಕುರಿತು ಒಂದು ವಿಚಾರ ಸಂಕೀರ್ಣದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಲಠಿಯವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 3:30 ಗಂಟೆಗೆ ಹೃದಯಘಾತವಾಗಿ ಕೊನೆಯಿಸಿರಲೆದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ: ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್ ಲಠಿಯವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದು. ಸುಮಾರು ನೂರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ, ಜಾನಪದ ನಾಟಕ, ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಸ್ವರ ವಚನ ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಾನಪದ: ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆ ಡಾ. ಜಿ.ಶಂ.ಪ. ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆ ಬಿ.ಎಸ್. ಗದಗಿಮಠ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕಲಬುರ್ಗಿಯ ಕಡೆ ಲಠಿಯವರು ಜಾನಪದ

ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಇವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 20ಕ್ಕೆ ದಾಟುತ್ತದೆ.

‘ಜನಪದ ಕವಿ ಚರಿತೆ’ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೊಂದು ಮೈಲುಗಲ್ಲಾಗಿದೆ. 1979 ರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಲಠಿಯವರು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೀದರ, ರಾಯಚೂರು, ಕಲಬುರಗಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಮುಂತಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಜನಪದ ಕವಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 160 ಜನಪದ ಕವಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

‘ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳು’ ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ಈ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತಾಪಿ ಜನರ ವಿಚಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 29 ಹಂತಿ ಹಾಡುಗಳಿವೆ. ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನದ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಶಿಯ ಹಬ್ಬಗಳು ಮೊದಲಾದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ

‘ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಒಗಟುಗಳು’ ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕಲಬುರಗಿ, ಬಿಜಾಪೂರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ 280 ಒಗಟುಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ವಿಷಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಜನೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

‘ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಡಪುಗಳು’ ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು 500 ಒಡಪುಗಳನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಒಡಪುಗಳು ಮತ್ತು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಒಡಪುಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಚುಕ್ಕೋಳ ಪದಗಳು’ (ಮಕ್ಕಳ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ) ಈ ಸಂಕಲನವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುದಾಗಿದೆ. ಇವು ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹುಡುಗಿಯರ ಪದಗಳು, ಹುಡುಗರ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಿಶ್ರ ಹಾಡುಗಳು ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

‘ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾದೆಗಳು’ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೆಳಗಾವಿ, ವಿಜಯಪುರ, ಧಾರವಾಡ, ಕಲಬುರಗಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಿತ್ಯ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ನೂರಕ್ಕು ಹೆಚ್ಚು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. “ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು” ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ

ಹಲವಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ದೇವರು, ಗೃಹ ಜೀವನ, ಮದುವೆ, ಮಂಗಲ, ಕೂಸು, ಉಡಿಗೆ, ಊಟ, ವೃತ್ತಿ, ಪ್ರಯಾಣ, ಮೃತಿ, ರೋಗ, ಕನಸು, ದೆವ್ವ, ಶವ ಮುಂತಾದ 16 ವಿಷಯವಾರು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಒಟ್ಟು 902 ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಜನಪದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು” ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 1120 ಜಾನಪದ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಡುಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿಷಯ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ, ಲೋಕ ಜೀವನ, ನಿಸರ್ಗ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ, ಜೋಡುನುಡಿ ಹೀಗೆ ಏಳು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

“ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳು” ಈ ಗ್ರಂಥವು ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಸಂವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳು ತತ್ವಾನುನುಭವ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

‘ಜಾನಪದ ದೀಪ್ತಿ’ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನಗಳಿವೆ. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳು, ಜಾನಪದ ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಹಂತಿಯ ಹಾಡುಗಳು, ಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಕನ್ನಡ ಒಗಟುಗಳು, ಹೆಸರು ಹೇಳುವ ಒಡಪುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಬಯಲಾಟದ ಸಾರಥಿ, ಜನಪದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಸಣ್ಣಾಟ, ಹರದೇಶಿ-ನಾಗೇಶಿ, ಜನಪದ ನೂರೆಂಟು ಕತೆಗಳು ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳು: ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಮಹನೀಯರಿಗೆ 50 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದಾಗ ಅದರ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಅದೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಲೇಖನಗಳು, ಕವನಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ವಿಷಯದ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸುವರು. ಆ ಸಮಯದ ಮಹನೀಯರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಇಂಥ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಮುಖ ದಾಖಲೆಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಡಾ. ಲಠೆಯವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮೊದಲ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ ಎಂ. ಎಸ್ ಸುಂಕಾಪೂರ ಅವರ ಕುರಿತು 'ಜಾನಪದ ಸಂಪದ'. ಇದು 1982 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಬಹು ಮೌಲಿಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ನಂತರ ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ಒಂಬತ್ತು ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್.ವಿ.ಬಾಗಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ "ಶಿವಶಕ್ತಿ". ಡಾ. ಎನ್. ರುದ್ರಯ್ಯನವರ "ಪ್ರಕಾರ ಪುಂಜ", ಕೆ. ಶಾಂತಯ್ಯನವರ "ಚೈತನ್ಯ ಶ್ರೀ", ಶ್ರೀ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧ ಸ್ವಾಮಿಗಳ "ಚೈತನ್ಯ ಜಂಗಮ", ಶ್ರೀ ಅನಿಗೋಳ ಅವರ "ಮಾಣಿಕ್ಯ ದೀಪ್ತಿ", ಬಾಲಚಂದ್ರ ಜಯಶೆಟ್ಟಿ ಅವರ "ನಮ್ಮ ಅನುವಾದಕ", ಭಾತಾಂಬ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ "ನಿರಾಭಾರಿ" ಮುಂತಾದ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಡಾ. ಲಠೆಯವರು ಸಿದ್ಧ ಹಸ್ತರು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಆದರ್ಶದ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಡಾ. ಲಠೆಯವರು 'ಭೂಮರೆಡ್ಡಿ ಬಸಪ್ಪನವರು'. 'ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ದರಾಮ', 'ಗುಡ್ಡಾಪುರ ದಾನಮ್ಮಾವೇವಿ', 'ಶಿಲ್ಪ ಕವಿಯ ಬದುಕು-ಬರಹ', 'ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಅರವಿಂದರು' 'ಕರ್ಮಯೋಗಿ ಗಳಂಗಪ್ಪಾ ಪಾಟೀಲ', 'ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅಪ್ಪ', 'ಎಮ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ', 'ಬಸವಣ್ಣ', 'ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ' ಮೊದಲಾದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವ ಉದ್ಯಮಪತಿಗಳು, ವೀರಶೈವ ಭಾಗ್ಯವಂತರು, ಜಂಗಮ ಪುಂಗವರು ಭಾಗ-01, ಭಾಗ-02 ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಮರೆಯ ಕಾಯಿಯಂತೆ ಇರುವ ನೂರಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಪರೂಪದ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವರವಚನ: ಡಾ.ಲಠೆಯವರು ಸ್ವರವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಜನೆ ಹಾಡುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜನರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಲಠೆಯವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇವರು 'ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರರ ನಿಜಲೀಲಾಮೃತ ವಚನಗಳು' 'ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ಸ್ವರ ವಚನಗಳು' 'ನಿಜಲಿಂಗ ಭಧ್ರೇಶ್ವರ ಅನುಭವ ಪದಗಳು' 'ಜಂಬಗಿ ಶರಣರ ಹಾಡುಗಳು' 'ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಯ್ಯನ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು' ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ 'ಸ್ವರ ವಚನಗಳು ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸ್ವರವಚನಗಳೆಂದರೇನು? ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಸ್ವರೂಪ ಬೆಳೆದು

ಬಂದ ಬಗೆ ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಟಕ: ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೂ ಲಠಿಯವರು ಕೃಷಿ ಗೈದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ 'ಗಂಡಗಿಚಡಿ ಹೆಣ್ಣು ಪಲ್ಲೆ', 'ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟ ಹುಡುಗ', 'ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ' ಮುಂತಾದ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ರಂಗಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಆದರೆ ಆ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅವರು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೊದಲ ನಾಟಕ "ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ". ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣಾಟ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಾಟಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಧರ್ಮ ದೇವತೆ, ಭೂಕೈಲಾಸ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶಿರೋಮಣಿ, ರಾಧಾನಾಟ, ಅರಬರಾಟ, ಚಿತ್ರಕೇತು, ಚಿತ್ರಸೇನೆ, ಯಯಾತಿ, ಸಂಗ್ರಾಬಾಳ್ಯಾ ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಡಾ. ಲಠಿ ಅವರ ಪರಮ ಆಸಕ್ತಿ ಕೇತ್ರ ಜಾನಪದ ಎಂತೋ ಅಂತೇ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೂಡ. ಲಠಿಯವರ ಬದುಕಿಗೆ ಶರಣರ ಜೀವನ ವಿಚಾರಗಳು ತುಂಬ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಲಠಿಯವರು ಒಟ್ಟು ನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕೃತಿಗಳು ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾದೇವಿ, ಬಸವ ವಿಜಯಂ, ಜೀರ್ಜಿಗಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳು, ಶರಣರ ವಿಚಾರ ವಾಹಿನಿ. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ವಚನ ಸಂಪದ, ಸ್ವರ ವಚನಗಳು ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ, ಬಸವಣ್ಣ, ನೂಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯ, ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು, ಮೇದರ ಕೇತಯ್ಯ, ಮಾದರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಕಾರಿಕಾಲಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್ ಲಠಿ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಅವರ ಸರಳತೆಯ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತ ಸೌಜನ್ಯದ ಶಿಖರ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿಗೇ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಅದರಲ್ಲೂ ಜನಪದ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಬದ್ಧತೆ, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಇಂದಿನ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾದರಿ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಲಠೆ ಎಂ. ಎಸ್. (ಸಂ) (2008). ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ. ರವೀಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ. ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ.
2. ವೀರಣ್ಣಾ ದಂಡೆ (2014). ಎಂ. ಎಸ್. ಲಠೆ. ಲಿಂಗಾಯತ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ತೋಟದಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನಮಠ. ಗದಗ.
3. ಲಠೆ ಎಂ. ಎಸ್. (2017). ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಶ್ರೀ ಬಾಲಲೀಲಾ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಶ್ರೀ ಮುರುಘಾ ಮಠ. ಧಾರವಾಡ.
4. ಶಾಂತಪ್ಪ ಬೂದಿಹಾಳ (2016). ಡಾ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಠೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘ. ಸುರಪೂರ.
5. ಸಂತುಷ್ಟಿ (1993). ಡಾ. ಎಂ. ಎಸ್. ಲಠೆ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ. ಎಂ. ಎಸ್. ಲಠೆ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮೀತಿ, ಕಲಬುರಗಿ.